

MANUÁL

**PRE ORGÁNY PRÍSLUŠNÉ NA PRIJATIE OZNÁMENIA
PODĽA ZÁKONA O OCHRANE OZNAMOVATEĽOV**

Október 2025

úoo

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATEĽOV

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATEĽOV

Úrad na ochranu oznamovateľov
Námestie slobody 29
811 06 Bratislava

© Úrad na ochranu oznamovateľov

OBSAH

1 Povinnosti externého orgánu	5
1.1 Informačné povinnosti	5
1.2 Povinnosti týkajúce sa kanálov oznamovania	6
1.3 Povinnosti týkajúce sa evidovania oznámení	7
1.4 Povinnosti týkajúce sa vybavovania oznámení	8
1.5 Povinnosť mlčanlivosti	8
2 Status chráneného oznamovateľa	10
2.1 Žiadosť o ochranu	10
2.2 Poskytnutie ochrany	11
2.3 Evidovanie oznámení o udelení ochrany	12
2.4 Doručenie oznámenia o poskytnutí ochrany	12
2.5 Hromadné prideľovanie statusov	13

Oznámenie o nezákonnej činnosti v práci môžu oznamovatelia podať nielen cez vnútorný oznamovací systém svojho zamestnávateľa, ale aj externe. Zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ochrane oznamovateľov“) pritom konkrétne uvádza, že orgánom príslušným na prijatie oznámení je **Úrad na ochranu oznamovateľov, prokuratúra** alebo **správny orgán** príslušný na konanie o správnom delikte, ktorý je závažnou protispoločenskou činnosťou, alebo príslušná **inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra Európskej únie** (ďalej spolu len „orgány príslušné na prijatie oznámenia“). Okrem toho zákon zveril prokuratúre a správny orgánom právomoc udeliť tzv. status chráneného oznamovateľa (ochranu v zmysle § 7 zákona o ochrane oznamovateľov), ak oznamovateľ podá kvalifikované oznámenie.

Tieto orgány príslušné na prijatie oznámenia by teda mali mať vytvorené **samostatné mechanizmy** na:

- prijímanie oznámení o protispoločenskej činnosti v súvislosti s výkonom práce,
- vybavovanie oznámení,
- udeľovanie statusu chráneného oznamovateľa.

Vytvorený oznamovací systém externého orgánu musí aplikovať princípy nezávislosti a autonómnosti, dôvernosti, včasného informovania oznamovateľa a náležitej starostlivosti.

Zo Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie (ďalej aj „smernica“) vyplýva povinnosť pre orgány príslušné na prijímanie oznámení pravidelne, a najmenej raz za tri roky, preskúmať postupy na prijímanie oznámení a následných opatrení. Zohľadniť by pri tom mali svoje skúsenosti, ako aj skúsenosti iných príslušných orgánov a následne tomu zodpovedajúcim spôsobom prispôbiť postupy.

Legislatíva od orgánov príslušných na prijatie oznámení nevyžaduje, aby si vytvorili **interný predpis** k procesu prijímania a preverovania externých oznámení. Môže byť však užitočný, aby sa predišlo nejasnostiam, v akom režime má byť vybavovaný tento typ oznámení.

Odporúčame teda v internom predpise definovať alebo nastaviť:

- kanály na podávanie oznámení, t. j. akými rôznymi spôsobmi je možné podať oznámenie (napr. email, online formulár a pod.),
- spôsob evidencie oznámení,
- spôsob preverovania oznámení,
- lehoty,
- kompetencie pracovníka, ktorému bola zverená agenda,
- opatrenia, ktoré môžu byť prijaté v nadväznosti na oznámenie,
- spôsob spracúvania osobných údajov,
- možnosti ochrany oznamovateľov,
- proces týkajúci sa udeľovania statusu chráneného oznamovateľa.

1 POVINNOSTI EXTERNÉHO ORGÁNU

1.1 INFORMAČNÉ POVINNOSTI

Orgán, ktorý je zákonom o ochrane oznamovateľov príslušný na prijímanie oznámení, je **povinný podľa § 22 zákona č. 54/2019 Z. z. ustanoviť a zverejniť informácie prístupné z titulnej stránky webového sídla inštitúcie:**

- a. kanály oznamovania, najmä elektronické a poštové adresy a telefónne čísla, pričom hovory na túto linku je povinný zaznamenávať a o zaznamenávaní hovoru je povinný oznamovateľov vopred informovať,
- b. postup prijímania a preverovania oznámenia a opatrenia, ktoré môžu byť prijaté v nadväznosti na oznámenie,
- c. poučenie o podmienkach, podľa ktorých sa na oznamovateľa vzťahuje § 1 ods. 4 a § 2 písm. a) štvrtý bod,
- d. informácie na koho sa obrátiť, ako postupovať v prípade, že oznamovateľ čelí odvetám za podané oznámenie, kontaktné údaje Úradu na ochranu oznamovateľov,
- e. podmienky poskytnutia ochrany podľa zákona o ochrane oznamovateľov,
- f. prostriedky nápravy a postupy na ochranu pred pracovnoprávnymi úkonmi bez súhlasu Úradu na ochranu oznamovateľov, ak sa súhlas vyžaduje, alebo iným postihom oznamovateľa,
- g. informácie o spracúvaní osobných údajov.

Okrem toho **podľa Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie je nutné tiež zverejniť:**

- a. spôsob, akým môžu príslušné orgány žiadať oznamovateľa o objasnenie nahlásených informácií alebo o poskytnutie ďalších informácií,
- b. lehoty na poskytnutie spätnej väzby a spôsob tejto spätnej väzby,
- c. povaha následných opatrení, ktoré môžu byť prijaté v nadväznosti na oznámenie
- d. režim dôvernosti údajov, ktorý sa vzťahuje na oznámenia,
- e. zreteľne vysvetlené podmienky, za ktorých sú oznamovatelia oslobodení od zodpovednosti za porušenie dôvernosti.

Tieto informácie musia byť nielen ľahko a kedykoľvek dostupné, ale mali by byť zverejnené aj v zrozumiteľnej forme.

Smernica aj zákon uvádzajú, že oznamovatelia musia byť **bezodkladne, najneskôr do 7 dní** od prijatia oznámenia, informovaní o prijatí oznámenia. Neplatí to len v prípade, ak oznamovateľ uvedie, že na potvrdení netrvá alebo, ak orgán príslušný na prijatie oznámenia sa dôvodne domnieva, že by to mohlo ohroziť ochranu totožnosti oznamovateľa.

Oznamovateľ by mal tiež podľa smernice dostať v primeranej lehote spätnú väzbu, ktorá nepresiahne **tri mesiace**, alebo **v riadne odôvodnených prípadoch šesť mesiacov**. V rámci tejto spätnej väzby by mal dostať informácie, či sa orgán ďalej zaoberá jeho oznámením, prípadne, v akom štádiu sa vyšetrovanie nachádza. Rozsah zdieľaných informácií je na zvážení orgánu, ktorý oznámenie preveruje. Mal by byť taký, aby oznamovateľ dôveroval, že sa jeho oznámeniu venuje dostatočná pozornosť, ale zároveň nebolo ohrozené prebiehajúce vyšetrovanie. Po definitívnom ukončení prešetrenia prípadu je **potrebné oznámiť oznamovateľovi konečný výsledok vyšetrovania**.

Smernica tiež uvádza, že orgán príslušný na prijatie oznámení **je povinný postúpiť informácie**, ktoré obsahuje oznámenie, prípadne celé oznámenie, ak je na jeho prešetrenie príslušná iná inštitúcia, **včas, v primeranej lehote a zabezpečeným spôsobom**. Zároveň o tomto postúpení musí byť **bezodkladne informovaný oznamovateľ**.

1.2 POVINNOSTI TÝKAJÚCE SA KANÁLOV OZNAMOVANIA

Zákon v **§ 22 písm. a) piaty bod** uvádza, že orgán príslušný na prijatie oznámení je povinný na svojom webe zverejniť elektronickú adresu, poštovú adresu a telefónne číslo pre urobenie oznámenia. Z toho, ale aj zo smernice, vyplýva, že externé kanály oznamovania musia umožňovať nahlasovanie písomne a ústne. Ústne nahlasovanie sa môže podávať telefonicky alebo prostredníctvom iných systémov hlasových správ, a na požiadanie nahlasujúcej osoby osobným stretnutím v primeranej lehote.

So súhlasom oznamovateľa možno zdokumentovať ústne podané oznámenie buď vo forme vypracovaného záznamu rozhovoru v trvalom a vyhľadateľnom formáte alebo prostredníctvom úplného a presného prepisu rozhovoru. Oznamovateľ pritom musí dostať možnosť skontrolovať a opraviť prepis rozhovoru a potvrdiť ho podpisom.

Pri možnosti osobného podania oznámenia má byť oznamovateľovi umožnené urobiť tak v primeranej lehote.

Odporúčame, aby minimálne jeden spôsob prijímania oznámení bol dostupný nepretržite.

Prístup ku kanálom oznamovania, a teda k oznámeniam, má mať len pracovník / pracovníci poverení touto agendou. Je ich povinnosťou prijať každé oznámenie, ktoré príde na to určený kanálom. Za prijatie oznámenia sa považuje moment, kedy bolo doručené napríklad do mailovej schránky či poštou orgánu verejnej moci.

Poverený pracovník je povinný potvrdiť oznamovateľovi prijatie oznámenia do 7 dní od jeho prijatia. Pri prijímaní oznámení prostredníctvom e-mailovej adresy môže byť užitočné zavedenie automatizovaného zasielania potvrdení.

Ak bolo oznámenie prijaté prostredníctvom iných kanálov, než sú kanály na to určené, alebo ho prijali iní zamestnanci, než zamestnanci zodpovední za vybavovanie týchto oznámení, musí byť zabezpečené, že zamestnanci, ktorí ho prijali, neposkytnú žiadne informácie, ktoré by mohli identifikovať oznamovateľa alebo dotknutú osobu, a urýchlene a bez zmeny postúpia oznámenie zamestnancom zodpovedným za vybavovanie týchto oznámení.

1.3 POVINNOSTI TÝKAJÚCE SA EVIDOVANIA OZNÁMENÍ

Orgán príslušný na prijatie oznámenia musí zo zákona každoročne evidovať za predchádzajúci kalendárny rok štatistické údaje o:

- a. počte oznámení, ktoré prijal orgán príslušný na prijatie oznámenia,
- b. počte trestných konaní a konaní o správnom delikte, ktoré sa začali na základe oznámení a ich výsledok,
- c. odhadovanú škodu, ak sa zistila, a sumy vrátené na základe preverovaní, trestných konaní alebo konaní o správnom delikte súvisiace s oznámením.

Úrad na ochranu oznamovateľov tieto dáta centrálne zbiera a vykazuje Európskej komisii. Okrem splnenia si tejto reportovacej povinnosti sú dané dáta pre štát potrebné, aby dokázal objektívne vyhodnocovať efektivitu súčasnej legislatívy a praxe v oblasti ochrany oznamovateľov.

Pri zriadení telefónnej linky ako kanála na podávanie oznámení je povinnosťou zaznamenávať prijaté hovory, pričom oznamovateľ o tom musí byť vopred informovaný. Evidencia zvukových záznamov hovorov sa má podľa zákona (§ 22 ods. 3) uchovávať tri roky od zaznamenania na elektronickom neprepisovateľnom nosiči.

Smernica uvádza, že oznámenia sa majú uchovávať v súlade s požiadavkami dôvernosti a len dovtedy, kým je to potrebné a primerané na splnenie požiadaviek, ktoré ukladá táto smernica, alebo iných požiadaviek, ktoré ukladá právo Únie alebo vnútroštátne právo.

Ďalšie podrobnosti v súvislosti s evidenciou prijatých oznámení zákon ani smernica neuvádzajú. Odporúčame však postupovať analogicky, ako pri prijímaní oznámení cez vnútorný oznamovací systém od zamestnancov a evidovať oznámenia v rozsahu:

- a. dátum doručenia oznámenia,
- b. meno, priezvisko a pobyt oznamovateľa, ak nejde o anonymného oznamovateľa,
- c. predmet oznámenia,
- d. výsledok preverenia oznámenia,
- e. dátum skončenia preverenia oznámenia.

Je povinnosťou povereného pracovníka **evidovať každé oznámenie, ktoré bolo doručené kanálom podávania externých oznámení**. Aj keď sa ukáže, že nejde o oznámenie v zmysle zákona č. 54/2019 Z. z., pracovník by ho mal zaevidovať a ako výsledok preverenia uviesť, že nejde o oznámenie podľa tohto zákona.

Evidencia oznámení by mala byť oddelená od akejkoľvek ďalšej evidencie orgánu. Dôvodom je ochrana totožnosti oznamovateľov, na ktorú majú zo zákona nárok. Oddelením evidencie sa zamedzí prístupu nepovoláných osôb k oznámeniam a minimalizuje riziko odhalenia identity oznamovateľa.

1.4 POVINNOSTI TÝKAJÚCE SA VYBAVOVANIA OZNÁMENÍ

Podľa smernice majú orgány príslušné na prijímanie oznámení v nadväznosti na oznámenia konať s náležitou starostlivosťou. Mali by si tiež určiť zamestnancov zodpovedných za vybavovanie oznámení, najmä za:

- poskytovanie informácií o postupoch podávanie oznámení,
- prijímanie oznámení a následných opatrení v nadväznosti na ne,
- udržiavanie kontaktu s oznamovateľom na účely poskytnutia spätnej väzby a v prípade potreby na účely vyžiadania ďalších informácií.

Títo pracovníci majú absolvovať osobitnú odbornú prípravu pre vykonávanie svojej agendy.

Odporúčame, aby vybavovaním externých oznámení boli poverení aspoň dvaja pracovníci, aby bola zabezpečená ich zastupiteľnosť pre prípady dovolenky, pracovnej neschopnosti či konfliktu záujmov. Je tiež potrebné odlíšiť agendu zodpovednej osoby, ktorej je zverený vnútorný systém preverovania oznámení od prijímania tzv. externých oznámení z titulu príslušnosti správneho orgánu alebo prokuratúry preverovať/dozerať na vyšetrovanie a postihovať/alebo navrhovať trest za porušenie zákona. Ideálne je tieto dve pozície oddeliť a v prípade, že sú zverené rovnakým zamestnancom, **striktne rozlišovať evidenciu oznámení ako aj jednotlivé odlišné povinnosti, ktoré vyplývajú z oboch systémov**. Zamestnávateľ by zamestnancom, ktorí sú poverení na prijímanie oznámení a kontakt s oznamovateľom, mal zabezpečiť nezávislé plnenie úloh a poskytnúť k tomu aj dostatočné prostriedky.

1.5 POVINNOSŤ MLČANLIVOSTI

Jednou z hlavných povinností pracovníka zodpovedného za danú agendu je **chrániť totožnosť oznamovateľa a dotknutých osôb**. Platí to tak pri prijímaní a preverovaní oznámení, ako aj po ukončení procesu preverenia oznámenia.

Pri prijatí oznámenia možno ochrániť identitu tým, že prístup ku kanálom na podávanie oznámení majú len osoby, ktorým je zverená táto agenda.

Rovnako to platí pri ich evidovaní, čo možno zabezpečiť tým, že evidencia oznámení bude oddelená od akejkoľvek inej evidencie a zabezpečená, aby sa do nej nemohli dostať iné osoby. Teda v prípade vedenia evidencie fyzicky bude napr. uzamknutá v skrini / sejfe, v prípade elektronickej evidencie bude zaheslovaná alebo automaticky sprístupnená len povereným osobám.

Zodpovedný pracovník by mal po prijatí a zaevidovaní oznámenia postúpiť ho príslušnému útvaru, ktorý prešetrí podozrenia v oznámení, **bez identity oznamovateľa**. Informácie o totožnosti oznamovateľa či informácie, z ktorých ju možno priamo alebo nepriamo odvodiť, môže poverený pracovník poskytnúť len vtedy, ak existuje nevyhnutná a primeraná povinnosť v kontexte vyšetrovania vnútroštátnymi orgánmi alebo súdneho konania.

Zároveň oznamovateľ musí byť vopred informovaný, že budú informácie o jeho totožnosti poskytnuté (neplatí to v prípadoch, keď by sa tým ohrozilo súvisiace vyšetrovanie alebo súdne konanie). Podľa smernice je potrebné zaslať oznamovateľovi písomné odôvodnenie, v ktorom sa uvedú dôvody poskytnutia dotknutých dôverných údajov (Čl. 16 ods. 3).

Povinnosť mlčanlivosti platí aj pre osoby, ktoré sa k informácii o totožnosti oznamovateľa dostali náhodne, napríklad pri otvorení neoznačenej obálky v podateľni, pri nesprávne adresovanom e-maile, prípadne pri postúpení oznámenia.

2 STATUS CHRÁNENÉHO OZNAMOVATEĽA

Zákon o ochrane oznamovateľov garantuje oznamovateľom, že pre podanie oznámenia im ne-môže nikto hroziť či vykonať voči nim odvetu. Jedným z dôležitých nástrojov ochrany oznamovateľov je tzv. **status chráneného oznamovateľa** (ochrana v zmysle § 7 zákona č. 54/2019 Z. z.), ktorý chráni oznamovateľov preventívne. Ak je totiž oznamovateľovi udelená táto ochrana, jeho zamestnávateľ následne musí žiadať o súhlas Úrad na ochranu oznamovateľov s pracovnoprávnym úkonom, ktorý zasahuje do práv a povinností oznamovateľa a s ktorým tento oznamovateľ nesúhlasí. Ide zároveň o situáciu, kedy si sám oznamovateľ volí neostať v anonymite a mal by byť uzrozumený s tým, že v prípade udelenia ochrany sa informácie o jeho mene a priezvisku dozvie zamestnávateľ.

Ochranu pri oznámení trestného činu, ktorý oznamovateľ zistil v súvislosti s výkonom jeho práce, udeľuje prokurátor. V prípade oznámenia o správnom delikte priznáva ochranu správny orgán, ktorý bude daný delikt prešetrovať a rozhodovať o ňom.

Pracovník poverený prijímaním externých oznámení by mal poznať tento proces, aby o ňom vedel dostatočne informovať oznamovateľa.

2.1 ŽIADOSŤ O OCHRANU

Oznamovateľ môže požiadať o poskytnutie ochrany v rámci trestného konania či konania o správnom delikte. Prokurátorovi podáva žiadosť pri trestnom oznámení alebo pri poskytnutí svedeckej výpovede pri už začatom trestnom konaní. Pri oznámení správneho deliktu žiada oznamovateľ o ochranu správny orgán, ktorý je príslušný začať konanie o správnom delikte.

Žiadosť oznamovateľ môže podať písomne alebo ústne do zápisnice priamo pri podaní oznámenia alebo v akejkoľvek prebiehajúcej fáze trestného konania či konania o správnom delikte.

Žiadosť má obsahovať konkrétne náležitosti:

- a. meno, priezvisko,
- b. dátum narodenia,
- c. pobyt oznamovateľa,
- d. miesto výkonu práce,
- e. označenie zamestnávateľa.

Zákon neumožňuje udeliť preventívnu ochranu blízkej osobe oznamovateľov, keďže status chráneného oznamovateľa je naviazaný na podanie kvalifikovaného oznámenia. O ochranu pred odvetami môže blízka osoba oznamovateľa žiadať Úrad na ochranu oznamovateľov až po tom, ako boli vykonané (pozri napr. § 12 zákona o ochrane oznamovateľov), prípadne sa môže domáhať ochrany svojich práv v súdnom konaní.

2.2 POSKYTNUTIE OCHRANY

Prokurátor / správny orgán udelí ochranu oznamovateľovi, ktorý podal žiadosť o poskytnutie ochrany **bezodkladne po tom**, ako má preukázané, že tento oznamovateľ urobil tzv. **kvalifikované oznámenie**. Teda, ak oznámenie **môže prispieť alebo prispelo k objasneniu závažnej protispoločenskej činnosti alebo k zisteniu alebo k usvedčeniu jej páchatela**, oznamovateľ má nárok na udelenie tzv. statusu chráneného oznamovateľa.

Pri posudzovaní žiadosti oznamovateľa o ochranu sa teda musí orgán príslušný na prijatie oznámenia vysporiadať predovšetkým s otázkami, či:

- a. je príslušný na poskytnutie ochrany v zmysle § 4 ods. 1 alebo § 6 ods. 1 zákona o ochrane oznamovateľov;
- b. disponuje žiadosťou oznamovateľa o poskytnutie ochrany, ktorá spĺňa predpísané náležitosti;
- c. oznamovateľ, ktorý žiada o ochranu, podal kvalifikované oznámenie.

Ak sú všetky podmienky splnené, ochranu prokurátor / správny orgán udelí.

Z hľadiska litery zákona je rovnako dôležité dbať na bezodkladnosť poskytnutia ochrany ako aj na spoľahlivé ustálenie, že skutočne ide o kvalifikované oznámenie. Udeleniu/neudeleniu ochrany preto musí predchádzať minimálne posúdenie, či sú tvrdené skutočnosti podložené dôkazmi, ktoré odôvodňujú podozrenie zo spáchania správneho deliktu prípadne spáchania trestného činu alebo objasňujú iné dôležité skutočnosti, ktoré pomôžu pri usvedčení páchatela.

Poskytnutie ochrany musí písomne oznámiť nielen oznamovateľovi, ale aj zamestnávateľovi a Úradu na ochranu oznamovateľov. Oznamovateľovi spolu s týmto oznámením doručí aj poučenie o právach a povinnostiach, ktoré mu vyplývajú z postavenia chráneného oznamovateľa.

Ak sa oznamovateľ nechce vystaviť vyzradeniu jeho identity pred zamestnávateľom, môže namiesto tzv. statusu chráneného oznamovateľa požiadať prokurátora / správny orgán o vydanie písomného potvrdenia o tom, že urobil kvalifikované oznámenie spolu s poučením o právach a povinnostiach, ktoré mu vyplývajú v súvislosti s podaním kvalifikovaného oznámenia.

Ak prokurátor / správny orgán zistí, že oznamovateľ **neurobil kvalifikované oznámenie**, bezodkladne to oznamovateľovi a úradu písomne oznámi s uvedením dôvodov neposkytnutia ochrany a s poučením o možnosti preskúmať toto rozhodnutie.

Oznamovateľ, ktorému nebola udelená ochrana, môže do 15 dní od doručenia oznámenia požiadať nadriadeného prokurátora / nadriadený správny orgán sám alebo prostredníctvom úradu, aby preskúmal dôvody. Ten následne do 15 dní od doručenia žiadosti rozhodne o poskytnutí / neposkytnutí ochrany.

Ak nadriadený prokurátor / správny orgán rozhodne o udelení ochrany, písomne to oznámi oznamovateľovi, zamestnávateľovi a Úradu na ochranu oznamovateľov. Ak potvrdí pôvodné rozhodnutie a ochranu neposkytne, oznámi oznamovateľovi a úradu, že oznamovateľ neurobil kvalifikované oznámenie.

2.3 EVIDOVANIE OZNÁMENÍ O UDELENÍ OCHRANY

V prípade, že prokurátor alebo správny orgán poskytne ochranu podľa § 4 alebo § 6 zákona č. 54/2019 Z. z. je vhodné, aby predmetné oznámenie o udelení ochrany vyčlenil na účely evidencie a archivácie do osobitného spisu. Takýto spis by mal byť tak fyzicky, ako aj v elektronickej podobe oddelený od zvyšku písomností týkajúcich sa prebiehajúceho trestného alebo správneho konania, a to s osobitným dôrazom na ochranu identity oznamovateľa.

Ochrana identity oznamovateľa sa má zabezpečiť všetkými technickými a materiálnymi prostriedkami dostupnými pre orgán poskytujúci ochranu (napr. v osobitnom šanóne v uzamknuteľnej skrini, digitálny súbor zabezpečený heslom, bez umožnenia prístupu nepovolaných osôb).

Z praktického hľadiska je mimoriadne dôležité zaevidovať aj dátum doručenia oznámenia o poskytnutí ochrany zamestnávateľovi a v prípade potreby ho komunikovať Úradu na ochranu oznamovateľov, pretože tento dátum je rozhodujúcim pre vznik samotnej ochrany oznamovateľa podľa poslednej vety § 4 ods. 1 a § 6 ods. 1 zákona o ochrane oznamovateľov.

Popri poučení chráneného oznamovateľa o jeho právach a povinnostiach, ktoré mu vyplývajú z jeho chráneného postavenia, nie je na škodu upovedomiť aj zamestnávateľa o limitáciách a povinnostiach, ktoré mu vznikajú voči chránenému oznamovateľovi v súvislosti s jeho ochranou (a to napríklad podľa § 1 ods. 4 o zákaze odvetných opatrení a podľa § 7 zákona č. 54/2019 Z. z. o potrebe žiadať predchádzajúci súhlas Úradu na ochranu oznamovateľov).

Pri informovaní zamestnávateľa o poskytnutí ochrany oznamovateľovi je potrebné dbať na rozsah komunikovaných informácií a neposkytnúť mu údaje nad rámec nevyhnutného, aby tým nedošlo k prípadnému zmareniu trestného konania alebo iného správneho konania o protispoločenskej činnosti. Za týmto účelom sa neodporúča klasifikácia oznámenej protispoločenskej činnosti podľa príslušného zákonného ustanovenia, ani upresnenie dátumu podania oznámenia.

2.4 DORUČENIE OZNÁMENIA O POSKYTNUTÍ OCHRANY

Doručením oznámenia o poskytnutí ochrany zamestnávateľovi sa oznamovateľ stáva chráneným oznamovateľom. Na doručenie oznámenia sa vzťahuje § 24 až 25a správneho poriadku, podľa ktorého majú byť doručené do vlastných rúk adresátovi alebo osobe, ktorá sa preukáže jeho splnomocnením na preberanie zásielok.

Ak si adresát nevyzdvihne písomnosť počas uloženia na pošte, považuje sa za doručení dňom vrátenia nedoručenej zásielky, aj keď sa adresát o tom nedozvedel. Ak adresát bezdôvodne odoprel písomnosť prijať, je doručená dňom, keď sa jej prijatie odoprelo; na to musí doručovateľ adresáta upozorniť.

Písomnosti určené do vlastných rúk adresované orgánom a právnickým osobám sa doručujú ich zamestnancom povereným prijímať písomnosti. Ak nie je určený zamestnanec na prijímanie písomností, doručí sa písomnosť určená do vlastných rúk tomu, kto je oprávnený za orgán alebo právnickú osobu konať. V prípade elektronického doručovania sa použijú príslušné ustanovenia zákona o e-Governmente.

2.5 HROMADNÉ PRIDEĽOVANIE STATUSOV

V niekoľkých prípadoch sa už úrad stretol s tým, že na základe jedného oznámenia získali status chráneného oznamovateľa viacerí zamestnanci. Dochádzať by k tom malo len vtedy, ak je to účelné. To znamená, že každá jedna osoba, ktorá žiada o ochranu v kontexte daného oznámenia, podala nové informácie, ktoré môžu prispieť k odhaleniu nezákonnej činnosti či páchatela. Prípadne je nevyhnutným svedkom v danom prípade.

Príklad: Zamestnanec odboru verejného obstarávania ministerstva Peter podá Úradu pre verejné obstarávanie oznámenie, že na ministerstve prebehla súťaž v rozpore so zákonom. Zákazka bola rozdelená do menších tak, aby sa o ňu mohla uchádzať konkrétna firma. Peter poskytne všetky dokumenty k priebehu tendra, aj internú komunikáciu medzi ním a nadriadeným, ako aj medzi ním a víťaznou firmou, ktorá naznačuje, že zákazka bola vopred dohodnutá. K Petrovmu oznámeniu sa pridá aj zamestnanec právneho odboru Juraj, ktorý podá svedeckú výpoveď a ďalšie dôkazy. Hovorí, že pri príprave zmluvy s víťazným uchádzačom na základe podkladov, ktoré dostal od odboru verejného obstarávania, si všimol, že súťaž prebehla v rozpore so zákonom. Upozornil na to vedúceho odboru verejného obstarávania, no ten trval na tom, aby zmluvy pripravil. Ako dôkaz predkladá mailovú konverzáciu medzi ním a vedúcim odboru. V tomto prípade majú nárok na ochranu obaja zamestnanci, pretože obaja poskytli dôkazy, ktoré môžu napomôcť vyšetrovaniu či svedčeniu páchatel'ov.

V prípadoch, kedy to nie je účelné a ďalší oznamovateľ neposkytuje nové informácie relevantné pre objasnenie prípadu, by ochrana poskytnutá nemala byť.

Príklad: Zamestnanec Ján podal inšpektorátu práce oznámenie, že jeho zamestnávateľ vypláca niektorým zamestnancom vo firme 50% mzdy na ruku, aby odvádzal nižšie odvody akoby reálne mal. Preukáže to výplatnou páskou a papierom, na ktorom majiteľ firmy nechal odkaz ekonómke, koľko má Jánovi vyplatiť peňazí na ruku. Pod toto oznámenie sa podpíšu aj jeho ďalší traja kolegovia, ktorým je vyplácaná celá mzda "na výplatnej páske" a pri osobnom prejednaní oznámenia neposkytli žiadne nové informácie, no rovnako ako Ján žiadajú o ochranu. Ak poverený pracovník vyhodnotí, že neposkytli nové informácie, ktoré by mohli napomôcť vyšetrovaniu a zároveň dôkazy od Jána stačia na to, aby bola u zamestnávateľa vykonaná kontrola, status by mal poskytnúť iba pôvodcovi oznámenia Jánovi.

NEMILČAŤ JE ZLATO

ÚOO

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATEĽOV

Úrad na ochranu oznamovateľov

Námestie slobody 29

811 06 Bratislava